

izbeja, izkazanih poudeljen, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopis naj se pošlje uredništvu. Navedite ime, priimek, kraj, poklic, rok, na katerem se bo objavilo. ...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. ...

Zgorešene na pravo pot

General Domenico Guerrini obsoja manjšinsko politiko proti Nemcem v Poadižju odkrito in najodločnejše. Pa ne more samo po svojem zasebnem razpoloženju, ampak na podlagi zgodovinskih dejstev in z globoko premišljenim stvarno argumentacijo. Logični zaključek iz te njegove obsodbe pa je, da obsoja tudi manjšinsko politiko proti slovanski narodni manjšini v Julijski Krajini.

Guerrini naglašja s povdarcem, da poadiški Nemci živijo tam že mnogo stoletij. To velja tudi za nas. Saj so na pr. že pred 12 stoletji na rižanskem polju v Istri naše »ven metalis«. Ali bi jih bili, če bi jih ne bilo tam? Bili so, obdelovali so polja in — ostali. Zgodovina pa ne ve nič o tem, da bi se bili Slovani kdaj izselili iz Istre. Tudi mi imamo svojo zgodovino: zgodovino svojega večstoletnega narodnega življenja na tem ozemlju. Tudi mi imamo svoja »izročila«, kakor Nemci v Poadižju.

Guerrini graja manjšinsko politiko v Italiji, ker si domišlja, da more svoje raznorovalne cilje dosežati s »spreminjanjem in pačenjem starih, iz ljudstva sametnega vzniklih krajevinih imen. Strah pred imeni se vidi Guerriniju »usmiljenja vredno«. Take usmiljenja vredne metode se porabljajo tudi v Julijski Krajini v največjem obsegu. Skoro ga ni več kraja, ki bi mu ne bili potvorili in spafičili imena, ali ga nadomestili z novim izumetničenim, ki ga ne pozna živ krst v deželi. Zlasti ne more general Guerrini razumeti, kako korist naj bi imela italijanstvo in država od tega, da pripadniki narodnih manjšin označajo kot »drugozjezične«, mesto da bi jih imenovali Slovane in Nemce, kar so v resnici. To je po mnenju pisčevega nezmišljena igra z besedami. Velja. Mar pa se spreminja narodni značaj dežele s tem, da narinjajo kraje na novo skovana imena in da ne imenujejo ljudi z imenom, ki bi izražalo njih narodnost? Prav ima general Guerrini: ta strah pred imeni je res — »usmiljenja vredno«. Zato pravi pisec upravičeno, da iz strahu in samih ideologij ne more prihajati dobra, smotrna in koristna praktična politika. Prava politika je le tista, ki modro računa z danimi resničnostmi. Tako resničnost pa je, da v Poadižju in v Julijski Krajini pa si domišlja, da more odrekati vsak obzir in vsako spoštovanje do teh svetinih svojih neitalijanskih državljanov. Zato ta politika ni prava in modra, kar ne pridobiva sre, marveč jih odbija. S polnim pravom pa general Guerrini italijanske državnike in italijansko javnost, da tega, kar je v srcu ljudstva, ne morejo izbrisati nobene vladne odredbe in metode, ker odpravljajo le vnanje znake ljudskega življenja.

Znamenita je ugotovitev generala Guerrinija, da si Italija ni priključila Poadižja zato, ker bivajo tam Italijani, marveč le iz strateških razlogov, iz razloga varnosti države. Ta isti razlog se je po aneksijski navedi od oddolnih italijanskih strani — tudi v parlamentu — za priključitev Julijske Krajine. Dosledno temu priporočja Guerrini: pustite te »rpadnike narodnih manjšin živeti svoje narodno življenje, dokler ne zahtevajo nič drugega, nego da morejo govoriti svoj jezik, varovati svoj značaj, gojiti svoje običaje, svojo kulturo — dokler ne zagrešajo ničesar, kar bi moglo biti nevarno za državo! Če bi se — to dostavljamo mi — dogodilo res kaj takega, pa imamo država svoj veliki aparat, da more zaleteti krivice in jih kaznovati. Absolutno nepotrebno in skrajno krivično je torej, če bi se hotelo preganjati zato vsa manjšinska skupnost z nasilnim in strahovalnim režimom. Saj pravi tudi Guerrini, da je strah velike države pred kakim iredentizmom maloštevilne narodne manjšine neosnovan in ne v skladu z ugledom države. Pač bi mogel — dostavlja — kak iredentizem nastati ravno vsled politike neupljivosti napram manjšinam! Resnica je to, ker ravno iz neoprijemljive neupljivosti izhaja krivičnost, ki izliva slaba razpoloženja. Zato govorimo mi vedno, da najvarnejša državna meja, ob kateri živi drugorodno prebivalstvo, je zadovoljnost tega prebivalstva!

Isto misel potrjuje general Domenico Guerrini v zaključnem odstavku svojih znamenitih razmotiranj. Potrjuje to delo, ko pravi, da se bo to, kar hoče reči, zdelo marsikomu drzno. Trdi namreč, da v slučaju vojnih zapletitjav obstanek narodne manjšine ob meji ne bo nikakoli nevarnost za državo, marveč nji v prilogi!

General Guerrini se zaveda, da bodo njegove misli naletale na odpor v razpoloženem in nekritičnem delu italijanske javnosti, da ne bodo nahajale pravega razumevanja. Izjavljam pa vendar le — pravi! Z razumevanjem potreb in koristi države se spaja tu pogum do tiste odkritosti, ki je v dolžnost ljudem na važnih mestih, če res in razumno ljubijo svojo domovino in svoj narod, do tiste odkritosti, ki govori resnico, četudi je neljuba in nepopularna. Ni mu do tega, da bi ga slavili kak hip- in talni-patrijote. Z vidika državnih koristi predloča zgorešene in škodljivost politike, ki jo je država izvajala doslej proti narodnim manjšinam iz zgo-

dominacij, narodnostnih in vojaških razlogov priporoča revizijo te politike modrega računanja z danimi resničnostmi: pravičnega razumevanja ljudske duše, pravičnosti, dobrohotnosti in svobodojubilnosti. V interesu države zahteva, naj bodo na ozemljih, kjer živijo narodne manjšine — zadovoljni državljani, kar pa morejo biti edino-le ob zavesti, da jim ni ogrožena nobena pravica, ne duševna, ne materialna, pred vsem pa ne njih narodni obstanek!

Eppur si muove! Oglašati so se začeli tudi v Italiji glasovi pameti. Oglašajo se prosvetljeni politiki, pedagogi, možje znatnosti tu pa tam po italijanskih publikacijah. Resoluciji za zaščito manjšin so se pridružili tudi italijanski udeležniki na kongresu sociologov v Rimu. Ob tej priliki se je oglašal tudi s svojo, v vsem svetu uvaževano besedo veliki državniški mislec in modrec Luigi Luzzatti. In sedaj se je oglašal na oddolnem mestu še vojak, ki zahteva: pustite drugorodne državljane, da bodo mogli v bojujmi miru živeti svoje narodno življenje!

Premnoga ušesa med našimi italijanskimi sodržavljani so se gluha za take pozive k pameti. Mi pa se ne odrekamo vere, da se tudi tu uresniči tisti latinski pregovor: Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo. Počasi, polagoma tudi kaplje izdolbijo kamen! Tudi v Italiji morajo prej ali slej pametni nauki dobiti ušesa, ki bodo slišala, in ljudi, ki se bodo hoteli ravnati po teh naukih. Mora prodrati spoznanje, da je treba kreniti z zgorešene na pravo pot!

Opozicija hoče koncentracijsko vladu

Posvetovanj na dvoru se nadaljujejo — Radikali računajo z gotovostjo na volilni mandat

BEograd, 8. (Izv.) Polit. položaj neznanjuje nikake važnejše izpremembe. Danes je nadaljeval kralj s posvetovanji politikov. Pri kralju so bili ministri Pribičević, Trifunović, dalje predsednik skupščine Jovanović in demokratska poslanca Radosavljević in Timotijević. Minister Pribičević je kralju razložil, da je nemogoča vsaka koncentracijska vlada; isto mnenje je izrazil predsednik skupščine Jovanović. Nasprotno je Radosavljević trdil, da je mogoče s parlamentom delati. Davidović, ki je včeraj pisмено prosil za avdienco pri kralju, ni bil pozvan na dvor.

Vlada je vedno bolj gotova, da dobi nalog za sestavo volilne vlade, in že deluje v tem smislu. V nekaterih političnih krogih so mnenja, da se bo kriza zavlekla kvečjemu še do konca tega tedna, ako dobi vodja opozicijskega bloka Davidović mandat za sestavo koncentracijske vlade. Tako vlada je nemogoča in Davidović bi bil prisiljen vrniti kralju mandat. Tako bi opozicija uvidela, da je zamen vse njeno prizadevanje, da bi prišla na vladu, pri sedanjih razmerah. Nato bi preostajala še odina rešitev, da sestavi Pašić volilno vlado. Danes se je razširil po Beogradu glas, da je kralj že poveril Pašiću nalog za sestavo volilne vlade. Dopisniki nekaterih listov so tudi poslali to vest svojim uredništvom; toda pozneje se je izkazalo, da ni vest resnična.

Opozicija pridno nadaljuje s konferencami. Danes so imeli radičevci konferenco z vodjo opozicijskega kluba, Davidovićem. Opozicija je prepričana, da kriza še ne bo rešena jutri, ker se bo kralj še posvetoval s politikmi; po mnenju opozicije bo padla oddolčetve šele v ponedeljek. Radikali pa vztrajajo na stališču, da bo kriza rešena prej.

Pred sestankom Beneča z Ninčičem

BEograd, 8. Čehoslovaški poslanik v Beogradu, Seba, je včeraj sporočil Ninčiču, da bo Beneč potoval v Rim skozi Jugoslavijo 14. t. m. in da se želi pri tej priliki sestati z njim. Določeno je bilo, da se bodo oba ministra sestala omenjenega dne na Bledu. Temu sestanku se pripisuje velika važnost. Govorilo se bo baje o morebitnem italijansko-čehoslovaškem sporazumu, o katerem sta Beneč in Ninčič že večkrat razpravljala.

ki se je oglašal tudi s svojo, v vsem svetu uvaževano besedo veliki državniški mislec in modrec Luigi Luzzatti. In sedaj se je oglašal na oddolnem mestu še vojak, ki zahteva: pustite drugorodne državljane, da bodo mogli v bojujmi miru živeti svoje narodno življenje!

Premnoga ušesa med našimi italijanskimi sodržavljani so se gluha za take pozive k pameti. Mi pa se ne odrekamo vere, da se tudi tu uresniči tisti latinski pregovor: Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo. Počasi, polagoma tudi kaplje izdolbijo kamen! Tudi v Italiji morajo prej ali slej pametni nauki dobiti ušesa, ki bodo slišala, in ljudi, ki se bodo hoteli ravnati po teh naukih. Mora prodrati spoznanje, da je treba kreniti z zgorešene na pravo pot!

BEograd, 8. (Izv.) Med jugoslovensko in čehoslovaško vladu se vršijo razgovori glede oficijelnega obiska predsednika Čehoslovaške Masaryka v Jugoslaviji. Masaryk pride v Beograd meseca junija. Njegov obisk spravljajo v političnih krogih v zvezo s sklenitvijo trozveze med Italijo, Jugoslavijo in Čehoslovaško.

Zveza med Italijo, Jugoslavijo in Čehoslovaško?

BEograd, 8. (Izv.) Med jugoslovensko in čehoslovaško vladu se vršijo razgovori glede oficijelnega obiska predsednika Čehoslovaške Masaryka v Jugoslaviji. Masaryk pride v Beograd meseca junija. Njegov obisk spravljajo v političnih krogih v zvezo s sklenitvijo trozveze med Italijo, Jugoslavijo in Čehoslovaško.

Italijansko posojilo Jugoslaviji

BEograd, 7. V beograjskem tisku in tudi v nekaterih pokrajinskih listih se še vedno razširjajo različne vesti o jugoslo. posojilu v Italiji. Na merodajnem mestu o tej stvari kratko izjavljamo, da vprašanje posojila še ni aktuano in se vrše samo prva pogajanja. V beograjskih finančnih krogih govore, da je Italija pripravljena dati to posojilo proti raznim gospodarskim koncesijam. Iz Rima prihaja poročilo, da se je ustanovil poseben bančni sindikat, ki naj bi prevzel subskripcijo in plasiranje tega posojila. V ta sindikat so vstopile tri banke in to: milanska »Banca Commerciale Italiana«, tržaška »Banca Commerciale« in tržaška »Banca Adriatica«. Ta sindikat je pripravljen dati Jugoslaviji posojilo v znesku 500 milijonov lir za dobo 20 let in proti 7% obrestim. Temu bančnemu sindikatu pa naj bi država dala gotove gozdno-eksploatacijske koncesije v Bosni in v Slavoniji in pa koncesijo za gradnjo železniške proge, ki bi vezala Donavo s Splitom. Na tej progi naj bi bili nastavljeni uslužbenci, določeni od tega bančnega sindikata.

Proces proti ravnatelju socialističnega glasila »Avantil«

MILAN, 8. Radi nekega članka, ki ga je priobčil list »Avantil« dne 12. februarja t. l., je bil naznanjen državnu pravdnistvu ravnatelj in odgovorni urednik omenjenega lista Peter Nenni; bil je obdolžen zaničevanja državnih ustanov.

Včeraj je namestnik generalnega kr. prokuratorja prekal vsako kazensko postopanje proti Nenniju, ker smatra, da se more zaničevanje smatrati za kaznjivo dejanje, le če se nanaša na ustanovo kot tako, ne pa na dejanja vlade, oziroma na njene člane.

Čehoslovaška socialistična stranka za sodelovanje v vladi

PRAGA, 8. Te dni se je izvršilo v Pragi zborovanje čehoslovaške socialistične stranke, ki je poleg agrarne stranke in stranke čehoslovaških socialnih demokratov stober današnje vladne koalicije. Na zborovanje so došli delegati iz vse republike, vsega skupaj 330 oseb. Predsedoval je zborovanju načelnik stranke senator Klofač, o notranji in zunanji politiki je poročal minister za železnice Strbiny, sledilo so nato referati o agrarni reformi, socialnem zavarovanju in o zadrugetarstvu. Debatte se je udeležila večina delegatov, nakar je bila soglasno sprejeta resolucija o političnem programu stranke, o njenih kulturnih stremeljenjih, socialnem zavarovanju, agrarni reformi in o zadrugetarstvu. Sklenjeno je bilo, da se bo vršila volilna skupščina čehoslovaške socialistične stranke začetkom novembra v Brnu. V resoluciji je dalje rečeno, da se stranka ne sme lahkomišelnosti odreči svoji moči, ki ji zagotavlja udeleževanje na vladi. Stranka bi bila tudi pripravljena združiti se z ostalimi socialističnimi strankami v enotno fronto, ako bi mogla računati na lojalnost komunistov. Medtem pa so vsi dosedanjí poskusi v tej smeri dokazali, da izkorišča komunistična stranka ta položaj za svoje demagoštvo. Dalje se je socialistična stranka odločno izjavila za osemurni delavnik, češ, da je to največji uspeh socializma, katerega hoče braniti z vsemi svojimi silami. Končno zahteva resolucija ločitev cerkve od države ter odobrava nastop vlade proti korupciji in demagoškemu izkoriščanju tiska. Zborovanje je izrazilo svoje zaupanje ministrom stranke, poslancem, senatorjem in izvršilnemu odboru.

Odmevi Hergtovi izjav

BERLIN, 8. Bivši pruski finančni minister in uplvisi član nemško-nacionalne stranke, Hergt, je podal glasilu vsenemcev »Lokal Anzeigerju« nekatere izjave, ki predstavljajo pravo spreobrnitev stranke z ozirom na njeno dosedanje stališče napram predlogom izvedencev.

»Pod uplivom nemških nacionalistov — je izjavil Hergt — se bo vodila zunanja politika, ki bo upoštevala potrebe in voljo do življenja nemškega naroda, medtem ko se bo na drugi strani skrbelo za zadovoljivo rešitev reparacijskega vprašanja na podlagi sporazuma z zavezniki in vlastmi.

»Načeloma ne zavračamo poročila izvedencev, ampak pridržujemo si gotove ugovore, katerim se ne bomo odrekli. Izhajamo s stališča, da ni mogoče na pogajanjih s prizadetimi vlastmi ločiti politično vprašanje od gospodarskega. Gospodarske koncesije — o katerih se bo treba še pogajati — z naše strani bodo izključene, dokler ne bo rešeno vprašanje nadaljnjega obstanka Nemčije kot naroda in kot države.

»Nemški narod ne more v sedanjem času prevzeti težkih bremen, in mi jih ne bomo sprejeli, dokler ne bodo ugodno rešena vprašanja časti (odgovornost Nemčije za vojno, izgoni in obsodbe nemških funkcionarjev v Porurju). V vsakem slučaju ne bo nikoli vlada, v kateri bodo imeli nacionalisti svoj upliv, podpisala nobene obveze, ki se bo izkazala po natančno pročitvi za nesprejemljivo.

»Poslanec Hergt je tudi rekel, da dokazuje izid volitev voljo namškega naroda, da imajo v bodočnosti stranke desnice izvrševati odločilen upliv v vodstvu državnih financ.

Hergtove izjave, ki so v odkritem nasprotju s načelom nesprejemljivosti poročila izvedencev, katero je tudi v glavnem pripomoglo nacionalistom do zmage na volitvah, so vzbudile v političnih krogih veliko zanimanje in listi se na široko bavijo z njimi.

»Torej — pripominja »Vorwaerts« — versailleska mirovna pogodba se ne bo raztrgala; predlogi izvedencev tedaj ne bodo brez drugega zavrnjeni, ampak se bo razpravljalo o njih; misel na sporazum, katero se je šlo tako v zlo pacifistom, bo našla tedaj baš pri nacionalistih ugodna tla. Ko govori Hergt — nadaljuje list — o nerazdružljivosti gospodarskega vprašanja od političnega, ponavlja le to, kar so potrdila izkustva in kar je Marxova vlada sama že večkrat izjavila.

»Razveseljivo znamenje je dejstvo — dostavlja »Berliner Tagblatt« —, da se hočejo postaviti nemški nacionalisti na tla pozitivne politike; obžalujemo le, da so te svoje namene skrivali do sedaj radi volilnih špekulacij.

Tako se izraža tudi »Vossische Zeitung«, ki pripominja, da bo morala Hergtova vlada hoditi naprej po poti pustačanja ter tako priznati, da je Stresemannova politika edina, ki se da še izvajati v tem

usodepolnem trenutku: po mnenju tega Hsta bodo morali nacionalisti sprejeti spomenico izvedencev brez pridržkov, ker so jo sprejeli tako vse vevlasti.

S tem nastopom vsenemcev se je položaj, ki se je zdel še včeraj brez izhoda, popolnoma spremenil, ker je tako padla ovira, ki je grozila zapreti nacionalistom pot v vladu.

Kamenev o ruski notranji politiki

RIGA, 8. Iz Moskve javljajo, da je na zadnji seji političnega urada poročal Kamenev o notranjopolitičnem položaju sovjetske Rusije. Na podlagi poročil državne politične uprave je podal jasno sliko političnega in gospodarskega položaja, govoril je o krizi, ki jo preživlja ruska trgovina in industrija, opozoril je na nezadovoljnost brezposelnih v centralnih gubernijah in na gibanje, ki se je pojavilo v obmejnih pokrajinah, posebno v Turkestanu in v obmorskih deželah. Svoje poročilo je Kamenev zaključil z zahtevu, da se more polozaj, v katerem se je nahajala komunistična stranka v zadnjem letu, popraviti. Po mnenju Kameneva je treba delovati za zblizanje med delavci in kmeti, s katerimi nima komunistična stranka zadostnih stikov. Te seje je udeležil tudi Trocki, ki se je v vseh točkah strinjal s Kamenevom.

Škof Prokop izgnan iz Rusije

MOSKVA, 8. Škofu Prokopu, ki je bil pred kratkim obsojen v Odesi na smrt radi protirevolucionarnega delovanja, je bila kazen odpuščena, zato pa je bil izgnan z ozemlja sovjetske Rusije.

Poljsko-češka konferenca za razmejitev

VARSAVA, 8. Poljsko-čehoslovaška konferenca za določitev meje pri Spiszu se je po 10-dnevem zasiedanju zaključila. Glede vseh vprašanj je bil dosežen popoln sporazum. Zapisniki konference bodo poslani razmejitveni komisiji pri poslanski konferenci, ki mora še potrditi te sklepe.

Romunska kraljevska dvorica na kosilu

pri predsedniku švicarske republike

BERN, 8. Sinoči je priredil zvezni svet kosilo v vladni palači na čast romunske kraljevske dvorice. Predsednik švicarske zvezne republike je napil visokim gostom ter izrazil svoje zadoščenje nad tem, da se prijateljski odnošaji med obema državama vedno bolj utrjujejo. Zelo prisrčno je odgovoril na to napitnico kralj Ferdinand.

Coolidge bo izvoljen?

PARIZ, 8. »New-York Herald« poroča iz Washingtona, da je sen. Yohnson propadel kot protikandidat Coolidgea v Kaliforniji pri prvih volitvah predsednika. Coolidge je dobil 30.000 glasov več kakor Yohnson. V političnih krogih so prepričani, da bo Coolidge izvoljen za predsednika.

Amerika radodarna napram Kitajski

WASHINGTON, 8. Zbornica je odobrila z 211 proti 114 glasovom zakonski načrt, na podlagi katerega Amerika odpušča Kitajski vse dolgove, ki bi jih morala plačati radi škode, ki so jo trpeli Amerikanci pri upor »bokerjev«.

Priseljeniški zakon stopi v veljavo 1. 1925.

WASHINGTON, 8. Skupna komisija sestavljena iz članov zbornice in senata je na predlog predsednika Coolidgea sklenila predlagati, naj stopi nov priseljeniški zakon v veljavo 1. marca 1925.

O pripadnosti Filipinov bo odločil plebiscit

PARIZ, 8. Listi poročajo iz Washingtona, da je parlamentarna komisija predlagala plebiscit za Filipinske otoke. Plebiscit, ki se bo vršil v teku 15 let in ne 30, kakor je bilo prvotno misljeno, bo odločil, ali se Filipini priključijo Združenim državam ali postanejo neodvisni. O predlogu komisije bo sklepal kongres.

Razglašena komunistična demonstracija v Norvegiji

KRISTIANIA, 8. Policija je razglašala demonstracijo komunistov; bilo je aretiranih več oseb. Mir je bil kmalu zopet vzpostavljen. Člani kraljevske družine so gledali demonstracijo na oknih kraljeve palače.

Vlak povezuje avtomobil

PARIZ, 8. Iz New-Yorka prihaja vest, da je ekspresni vlak, ki vozi med New-Yorkom in Chicago, zadel na nekem prehodu čez cesto ob avtomobil ter ga povozil. Vsi potniki in avtomobil, 8 po številu, so bili na mestu ubiti.

Napredovanje zrakoplovstva

PARIZ, 8. Iz Londona poročajo, da je ministrstvo za zrakoplovstvo razpisalo nagrado 50.000 šterlingov (okoli 5 milijonov lir) za mednarodno tekmo z letalom s perutnimi vijaki. Tekma se bo vršila na angleškem letališču.

Vera proganjanih in uništavanjih

Pod tem naslovom je ponatisnila splitska »Pobeda« naš velikonočni članek pod naslovom »Naša vera je neomajna« s pripombo: Članek je poln vere in optimizma v boljšo bodočnost Jugoslovenov, priklopljenih k Italiji. Tolažljivo in radostno je prečitati te besede. Napadane nekoliko dni potem, ko je bil naš narod v kulturni Italiji zopet enkrat izločen težkim izkušnjam in krvavim krivicam, ko niso mogli, kakor da so brezpravni ljudje, svobodno izraziti svoje volje.

